

Šolske potrebsčine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obratno-nadaljevalne šole.
Cene nizke! Postrežba točna!

upravno sodišče na Dunaju, da mora de-
želni šolski svet v Celovcu uvesti na šoli
v Vogrčah slovenski učni jezik. Toda de-
želni šolski svet se za ta ukaz do sedaj
še ni zmenil, in baje so ti oblastni Nemci
še celo tako predrznili, da so izjavili, da se
to ne bo nikdar zgodilo. Deželni šolski
svet se protivi naravnost najvišji odločbi;
če o tem najvišja instanca že kaj ve, ne
vemo, gotovo pa je, da če ve in ne zna
ali noče svojih ukrepov tudi uresničiti, da
jo stavlja to v jako čudno luč. Bržkone
pa je cela stvar v rokah nižjih šolskih
funkcionarjev, ki sporazumno z deželnim
šolskim svetom bagatelizirajo ukrepe
najvišje instance.

—k— Iz Celovca nam pišejo: Odbor
Učiteljske Zaveze na Koroškem je spre-
jel 6. t. m. sledečo izjavo: »Začetkom
meseca januarja tega leta je bila neka
bivša učiteljica od nekega c. kr. okraj-
nega šolskega sveta nastavljena kot sup-
lentinja, četudi je pred približno desetimi
leti resignirala na svojo službeno mesto
in je od tistokrat živila v nekem župnišču
kot gospodinja (Wirtschafterin). Ker pa
bližja st. absolventin celovskega učite-
ljišča čaka na službeno nameščenje, sma-
tra odbor koroške Učiteljske Zaveze za
svojo dolžnost, protestirati proti temu
nastavljanju — ako tudi gre le za sup-
lenturo. — Sumijo okrajni šolski svet v
Št. Vidu in je — umevno — učiteljstvo
ondotnega okraja sila razburjeno. — Nič
se temu ne čudimo, saj pride ta vest iz
dežele Steinwenderjeve!

—k— Berlin — za koroške obmejne
šole. Glasom poročila koroškega vodstva
nemškega »Schulvereina« je prešlo to
vodstvo v Celovcu iz Berlina 235 M ka-
kor darilo za obmejne šole na Koroškem.
S temi in drugimi šulverajskimi darovi
so bile osrečene sledeče šole: St. Jakob
v Rožu, Železna kaplja, Prevalje, Trušnje
Dholica in Sele. — Torej z denarjem ho-
čejo vzdrževati Nemci sedanji, narav-
nost barbarski šolski sistem. Nemci v
Berlinu pa bi gotovo bolje storili, da bi
porabili ta denar za svojo mladino in pre-
pustili skrb za naše šole nam samim!

—k— Kako se vzgaja slovenska šol-
ska mladina za — »Schulverein«! —
Nemški »Schulverein« je zgradil v Vo-
dičji vasi blizu Beljaka brez vseh ovir
šolsko stavbo, ki nosi napis »Rösegger
Schule«. Zanimivo je, da je šola dobila
svoj lastni okoliš in jo mora vzdrževati
občina, oziroma dežela. »Schulverein«
pa je zasiguran vpliv pri nameščenju uč-
iteljstva in pri vzgoji mladine. Dasi ob-
iskuje šola nad 90 odstotkov popolnoma
slovenskih otrok, je v šolskih prostorih
čitati sledeči poziv: »Kinder, wenn ihr
aus der Schule entlassen werdet, ver-
gesset nicht des Deutschen Schulverei-
nes! — Ciril - Metodovi družbi pa, ki
hoče v ondodni občini na željo prebival-
stva postaviti slovensko šolo, nagaja ob-
čina, in oblastni zavlačujejo stvar. Vseka-
kor pa upamo, da se kljub vsem zapre-
kam ustanovi že v doglednem času nova
rešiteljica slovenske mladine: CM šola v
Vodičji vasi. — Od druge strani nam pi-
šejo: Ciril - Metodova družba namerava
ustanoviti na željo prebivalstva v Vodičji
vasi pri Beljaku, ki je v ogromni večini
slovensko, slovensko šolo. Oblasti pa ji
pri tem nagajajo, kjer morejo in zavlaču-
jejo zgradbo slovenske šole, kolikor mo-
rejo. »Schulverein« pa je zgradil nemško
šolo ne samo brez ovir, marveč z vse-
stransko pomočjo nemških oblasti. To
šolo obiskuje 90 odstotkov slovenskih
otrok. Vkljub temu pa si drznejo Nemci
v šolskih prostorih napravljati napise
sledeče vsebine: Otroci, kadar zapustite
šolo, ne pozabite na nemški šulferajn. Na-
men je prozoren, in lahko si mislijo slo-
venski starši, kakšen mora biti pouk v
taki šoli in komu zaupava slovenska mati
svojo deco.

Splošni vestnik.

»Liberalci zakrivali zopet hud uda-
rec Slovincem!« Tako vzklika sobotni
»Slovenec« in nadaljuje: »Rešitev ita-
lianskega vseučiliškega vprašanja pome-
nja za nas hud udarec. Zakrivali ga niso
v zadnji vrsti liberalci. Ko so se naši po-
slanci poštvovali, tudi z obstrukcijo,
borili proti italijanski zahtevi, so stali
liberalci posmehljivo na strani ali pa so
celo metali našim poslancem polena
pod noge. To je dalo vladi in njenim
strankam pogum, da so se upali preko
nas zadevo rešiti. Mislili so: Jugoslo-
vani itak niso edini, zato jim že lahko pri-

smolimo to zaušnico. Liberalna strankar-
ska zagrizenost je zopet enkrat provzro-
čila veliko škodo celemu narodu. Res, za
kaj drugega kot za škodo liberalci niso
na svetu.« — Ni naš namen, da bi koga
branili; navajamo samo gola dejstva, ki
naj sama govore in ki naj dokažejo, ko-
liko je klerikalcem do slovenskega vse-
učilišča! 1. V deželnem zboru kranjskem
so sklenili porabiti vseučiliški fond v
znesku 750.000 K za saniranje svoje go-
spodarske organizacije — in so ga tudi
porabili. — 2. Občinski svet ljubljanski
je dovolil trem vseučiliškim docentom v
naučne svrhe enkratne podpore po 2000
kron. Klerikalca Štefe in Kregar sta proti
temu sklepu rekurala, deželni odbor je
s svojo klerikalno večino rekurzu ugodil.
— 3. Da dokaže naša klerikalna držav-
nozborna delegacija svojo resno voljo,
je poslala v boj svojega najnezmognej-
šega člana — Gostinčarja — ki pozna
univerzo samo od zunaj. — Vse to cen-
tralna vlada ve in zato sklepa čisto logič-
no: 1. Ako klerikalci razmetajo denar, ki
je namenjen ustanovitvi slovenske uni-
verze, za druge namene, ki nimajo z uni-
verzo takorekoč absolutno nobenega
stika, 2. ako ne dovoljujejo, da bi se izob-
razili vseučiliški profesorji, 3. ako prepu-
ščajo boj za univerzo najnezmognejšemu
svojemu poslancu, potem je moja sodba
hitro gotova: Slovincem ni nič do uni-
verze, torej jim univerze tudi ne dam! —
Potemtakem se mora »Slovenec« apo-
strofiranje pravilno glasiti tako: »Kleri-
kalci zakrivali zopet hud udarec Slovincem... Res, za kaj drugega kot za škodo
klerikalci niso na svetu!« — S tem torej
»Slovenec« sofistiko popravljamo, ka-
kor to odgovarja resnici!

V obrambo učiteljev, ki morajo na
vojaške vaje, so poslanci Biankini in to-
variši v seji poslanske zbornice dne
29. novembra 1912 na ministra deželne
brambe in justice. Interpelacija imunizira
neki članek v zaderskem »Narodnem li-
stu«, ki je opisoval, kako nepristojno in
prezirljivo se postopa z učitelji na voja-
ških vajah. Posebno so bile lanske vaje
v Sinju prava muka za učitelje. Mi ne
pravimo — pravi članek — da naj bi
učitelji ne vršili vojaških vaj kakor drugi
vojaki, samo protestiramo proti postop-
panju nekih gospodov oficirjev in proti
tistemu poniževanju ugleda in izobrazbe
učiteljev. Kolika krivica se godi učite-
ljem, ko se postopa z njimi kakor z naj-
neotesanejšimi, ko se od njih, izmučenih
po napornem šolskem in narodnem delu,
zahteva, naj izvajajo dotične vaje z isto
brzino in točnostjo, kakor jih izvajajo
aktivni vojaki! Interpelantje vprašujejo
ministra za deželno brambo, dali se hoče
zavzeti za to, da se bo na vojaških vajah
z učitelji pristojno postopalo, da ne bo
več povoda za omenjene pritožbe? Ali
hoče minister justice naložiti svojim pod-
rejemcem v Dalmaciji, da ne bodo plenili
objektivnih tožb, ki jih donajajo javni li-
sti, ako so naperjeni proti vojaštvu, ki
tudi spada pod kontrolo javnega mnenja.
In ta kontrola je neobhodno potrebna.

Vojaške vaje deželne brambe. Leta
1913 se bodo vršile vaje deželne brambe
v dveh rokih. Vaje prvega roka začne dne
15. julija, drugega pa 1. septembra. K tem
vajam se vpokliče moštvo, ki je vezano iti
letoš na vaje, in ono, ki je z vajami zao-
stalo. Moštva 11. in 12. službenega leta
ne vpokličejo. — Poljedelcem in kmečkim
delavcem je dovoljeno, da si lahko izbere-
jo čas, kadar bi jim bolje sodilo delati va-
je, morajo pa to takoj javiti pristojnemu
županstvu. Opozorite jih na to!

Kulturno delo v Novi Srbiji. Občina
Ohridska je otvorila javno ljudsko čital-
nico, kjer bodo občinstvu na razpolago vsi
srbski listi. — Značilno je, da kranjski de-
želni odbor ne dovoljuje občinam ustanav-
ljanja javnih ljudskih knjižnic. Torej smo
na Kranjskem v kulturi daleč zadaj!

Vzorne tečaje za mizarje, krojače,
črevljarje, kolarje, ključavničarje, elektro-
in vodovodne inštalaterje, krznarje itd.
priredi tudi etos c. kr. obrtno-pospeševalni
urad na Dunaju. Pojasnila dajejo zavodi za
pospeševanje obrti. — Opozorite priza-
dete!

Avstrijska vlada vzgaja Albancem
učiteljski naraščaj na ta način, kakor po-
roča »Slovenski Branik«, da pošilja alban-
ske mladeniče na avstrijska učiteljišča,
kjer jih prav z vsem preskrbuje. Tudi na
celovsko učiteljišče je o svojem času po-
klicala avstrijska vlada take albanse uč-
teljiščnike. Oskrbela jim je stanovanje,

hrano, dajala jim je denar celo za osebno
zabavo in ustanove za počitniško potova-
nje. — Na istem učiteljišču pa so odklonili
nad 10 nadarjenih slovenskih mladeničev
češ, da ni več prostora. Za avstrijske dr-
žavljane slovenske narodnosti popolnoma
umevno! Kam pa naj gre avstrijska vlada
z Albanci, ako bi se ozirala na vsiljive
Slovence, ki bi se radi izobrazili na svoje
stroške, da pozneje koristijo narodu in do-
movini? Slovenci na Koroškem bi sicer
res potrebovali 300 do 400 slovenskih
učiteljev, a jih imajo le nekaj nad 20, toda
prednost gre Albancem, ki sicer nimajo še
šol in jih tudi ne marajo, a njihova mladina
rada pohajkuje po svetu na stroške —
avstrijske vlade.

Zahvala. Tvrdba H. Suttner v Ljub-
ljani je podarila Ciril Metodovi šoli pri sv.
Jakobu v Trstu krasno stensko uro. Pod-
pisano vodstvo Ciril Metodove šole pri
sv. Jakobu v Trstu se za ta dar najsrče-
nejše zahvaljuje. Vodstvo deške Ciril Me-
todove šole pri sv. Jakobu v Trstu.

Nemci se bodo učili slovenščine. Nem-
škonacionalni graški »Tagblatt«, ki se si-
cer neznanosko zgraža nad jezikovnimi afe-
rami pri sodiščih, državnih uradih in na
železnici, ki jih provzročajo vedno le slo-
venski »hujskači«, je posvetil cel članek
vprašanju reorganizacije slovenskega po-
uka na nemških šolah. Članek pravi, da
se znanje slovenščine med Nemci še vedno
omalovažuje, ki zato zaostajajo za sloven-
skimi izobraženci. Vse javno življenje v
jezikovno mešanih krajih zahteva znanje
slovenščine, bodisi v uradu ali kjerkoli, za-
kaj le jezikovno popolnoma usposobljeni
Nemci bodo mogli izpodrinuti še tisto malo
številu slovenskega uradništva in učitelj-
stva, kar je tudi v narodnem oziru velike
važnosti. Zato predlaga članek, naj se po
slovenskem zgledu tudi v nemških obme-
jnih krajih kakor tudi po večjih mestih
ustanove utrakvistične ljudske šole, zakaj
te, da bodo prinesle Nemcem obilo blago-
slova. Namesto dosedanjih slovenskih kur-
zov na srednjih šolah in po učiteljiščih naj
se uvede slovenščina kot obvezen pred-
met, da bo nemško učiteljstvo usposoblje-
no tudi za utrakvistične šole. Ker pa za-
lzeva tak pouk očividno nekoliko več truda,
bi ne bilo napačno, če bi se tem učite-
ljem priznalo tudi denarne podpore.

Potreba inteligentnih moči v novih
krajih Srbije. Reškemu »Novemu Listu«
pišejo iz Beograda: Za nove kraje, ki so
bili popolnoma zapuščen, bo treba jako
veliko inteligentnih sil raznih strok. Tega
so se zavedli mnogi iz vaših strani in
sploh slovanskih krajev ter ali že prihaj-
ajo ali pa se prijavljajo. Treba pa je, da
tem potom opozorimo vse aspirante na
taka mesta, da sedaj še ni časa niti da se
izpostavljajo riziku, niti da vznemirjajo
tukajšnje kroge, ki imajo sedaj še z dru-
gimi stvarmi polne roke dela in čez glavo
skrb. Za nove kraje bo treba mnogo uč-
iteljev, učiteljic, profesorjev, geometrov,
arhitektov in zlasti zdravnikov. Treba bo
dalje mnogo nižjih uradnikov, zlasti fi-
nančnih, davčnih in carinskih, dalje po-
štarjev in železničarjev. Končno bo treba
mnogo boljših delavcev raznih strok in
obrtnikov. Misli se tudi na naseljevanje
kmetiškega življa in malih posestnikov v
zapuščenih, a plodnih krajih. Oziralo se
bo pri tem največ na Srbo-Hrvice in Slo-
vence, potem pa na ostale Slovane. Toda
kakor sem rekel, sedaj je še prezgodaj
govoriti o konkretnostih in računati na
neposredno imenovanje. Srbija je še v
vojni, za katero se ne ve, kdaj se dovrši.
Evropa se nahaja sredi velike krize, in
mnoga teritorialna vprašanja še niso re-
šena. Poteklo bo še nekaj časa, preden
bo mogoče misliti na reševanje presonal-
nih vprašanj. Že sedaj pa bodi inteligenca
resno opozorjena na to, da se skrbno pazi
kdo gre in koga se pošlje semkaj; zakaj
ravno v razmerah po vojni bo treba naj-
boljših in najpoštevnejših moči, ne pa
kakih srečolovcev, ki bi radi na lahak
in cen način prišli do dobre eksistence.

Eksotična uživanja na Francoskem.
Gotovo polovica gospode pariških kro-
gov jemlje redno narkotična sredstva:
morfium, kokain, veronal, eter itd. V pa-
riških listih trdijo, da se narkotičnih sred-
stev vedno več poslužujejo izobraženi kro-
gi, in te dni je bilo dosti razpravljanja o
teh sredstvih, ko je umrl neki profesor,
zastrupljen z morfijem, in ko je izdihnila
neka ugledna Parižanka zaradi jemanja
kokaina. Uživanje strupa se širi. Vsi fran-
coski mornariški častniki pušijo opium.
Tudi perfekt pariške policije Lépine upo-

rablja narkotična sredstva. — Znaki li-
perkulture, ki vedejo v degeneriranje.

Za tujski promet je nameravala vlada
nastaviti nekatere inštruktorje, a ta načrt
se ni obnesel. Sicer se je pa postavila vla-
da v zadnjem času na stališče, da bo vse
zadeve, ki se tičejo tujkega prometa, pu-
stila deželnim organizacijam, ki naj se po-
tem pobrigajo za to stvar vsaka v svojem
okrožju. Tudi podpore se bodo omejele, ker
se niso delile res s smislu prometnih kori-
sti, ampak bolj z ozirom na politične
vplive.

Odkrile nove zemlje na južnem polu.
V Buenos Aires se je povrnil dr. Filchner
s svoje ekspedicije na južni pol. On je od-
kril novo zemljo, ki jo je imenoval zemljo
kralja Luitpolda, neko ledeno bariero pa je
krstil po imenu cesarja Viljema II.

Žganje po poroti. Iz Varšave poročajo
da je delavec Dombrowski povabil na žga-
nje 11 svojih prijateljev, ki so pričali pred
poroto njemu v prilog, ter je bil oproščen
obtožbe. Toliko žganja so popili, da je 5
teh priči umrlo takoj, drugi so nevarno
oboleli.

Nova ekspedicija na južni tečaj. Znani
polarski preiskovalec Shingleton priprav-
lja novo ekspedicijo, s katero hoče odpo-
tevat na južni tečaj.

Nemška katoliška duhovščina za
Schulverein. Kako se čedalje bolj vnema
nemška duhovščina za društvo, ki je naj-
večji škodljivec Slovenstvu, dokazuje le-
tak, ki ga je izdal Schulverein in se na-
haja med drugim v njem dopis župnika
iz Trabochia o. Rupertja Traschwandner-
ja. Ta gospod povdarja v svojem pismu
nemškemu Schulvereinu, »da se od nem-
ških staršev rojen čuti nemškega duhov-
nika in je član nemškega Schulvereina,
kar hoče tudi ostati, dokler bo društvo
zvesto dosedanjim svojim smotom, da
noče biti nič drugega nego narodno ob-
rambno društvo in ne protiverške smeri.
Schulvereinu želi na podlagi narodne edi-
nosti najboljši prospek...« Še odločneje
se je izrazil v prid nemškemu Schulver-
einu dekan Pinl iz Češke, pisoč: »Očitaj-
nje, da je nemški Schulverein protikatoli-
ski, le zlobno uatolcevanje. To društvo,
ki ga je oživil katoliški duhovnik (Mitte-
rer) se vzdržuje sleherne strankarske po-
litike. Po moji misli bi moral biti vsak Ne-
mec član tega obrambnega društva.« —
In kako proslavlja Schulverein in njego-
vo delovanje o vsaki priliki in nepriliki
tolikrat imenovani pesnik duhovnik Kern-
stock! Nemška duhovščina gori in dela
za narodno skrajno krivični Schulverein
in mu želi najširše razprostranitev in naj-
večjih uspehov. To dejstvo naj bi uva-
ževali tisti slovenski duhovniki, ki bi naj-
rajši kar porušili našo družbo sv. CM.,
čeprav ta že po svojih pravilih izključuje
politiško in protiverško smer.

Seiziranje mrlicev na katoliškem Ba-
vaskem je notranje ministrstvo dovolilo.

Nove pisemske marke v Rusiji pridejo
v promet z ruskim novim letom. Prvič bo
to, da bodo ruske marke slikane z glavami
svojih carjev in z dogodki iz ruske zgo-
dovine. Trdijo, da bodo marke jako lepe,
ker so slike napravili prvi ruski umetniki.

Dobrodelnost ameriških milijonarjev.

Lansko leto so darovali ameriški milio-
narji v dobrodelne svrhe vsega skupaj
1600 milijonov kron.

Dva milijona v dobrodelne svrhe. Iz
Berlina poročajo, da je lastništvo znanih
tvojnič barv Höchstu darovalo v dobro-
delne svrhe svoto 2 milj. mark ob priliki
50letnice, odkar obstojijo te tvornice.

Razgled po šolskem svetu

— Vojaško ljudsko šolo je ustanovilo
vojno ministrstvo v Trebinju v Hercego-
vini; šola je za dečke in deklice. Tudi po
okupaciji so poučevali otroke vojaki-uč-
telji.

— Kinematograf kot učno sredstvo pri
gluhonemih. Znano je da gluhonemi »či-
tajo« z ustnic istega, s katerim govorijo,
ker oni ne slišijo glasov, ampak le pazijo
na gibanje ustnic, jezika, grla itd. V kine-
matografu vse to vidijo na igralcih in tako
oni pravzaprav »slišijo«, kaj se govori,
medtem ko mi le vidimo gibanje oseb.
Rimski list »Tribuna« pripoveduje, da so
gluhonemi v kinematografu dognali, da ig-
ralci govore dostikrat vse kaj drugega,
kot kar spada k igri. Nekateri so tekst ste-
nografirali, in povečini se ujema z besedi-
lom igre. Za gluhoneme je baje kinemato-
graf jako poučno in zabavno razvedrilo.